

Cuprins

Introducere	1
PARTEA I. DIMENSIUNEA CIBERNETICĂ A SECURITĂȚII NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE	7
Capitolul I. Aspecte introductive	9
Capitolul II. Trăsături ale mediului de securitate actual	10
Subcapitolul 1. Definierea unui nou cadru de analiză a securității internaționale	13
Capitolul III. Delimitări conceptuale privind securitatea cibernetică	17
Subcapitolul 1. Criminalitatea cibernetică	20
Subcapitolul 2. Terorismul cibernetic	21
Subcapitolul 3. Războiul cibernetic (cyberwarfare)	22
Subcapitolul 4. Spionajul cibernetic	25
Capitolul IV. Concluzii	27
PARTEA A II-A. DREPTUL UNIUNII EUROPENE PRIVIND SECURITATEA CIBERNETICĂ	29
Capitolul I. Aspecte introductive	31
Capitolul II. Structura instituțională a Uniunii Europene cu rol în domeniul securității cibernetică	34
Subcapitolul 1. Instituții cu atribuții în domeniul Securității Rețelelor și a Informațiilor	36
<i>Secțiunea 1. Agenția Uniunii Europene pentru Securitatea Rețelelor și a Informațiilor (ENISA)</i>	36
<i>Secțiunea a 2-a. Echipele de tip CERT și CSIRT – Echipe de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică</i>	40
§1. Conceptul de entitate de tip CERT/CSIRT	40
§2. Echipa de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică pentru structura instituțională a Uniunii Europene (CERT-EU)	43

<i>Secțiunea a 3-a. Parteneriatul European Public-Privat pentru Reziliență (EP3R)</i>	45
Subcapitolul 2. Instituții de aplicare a legii din sfera securității cibernetică	47
<i>Secțiunea 1. Centrul European de Combatere a Criminalității Informatice (EC3 – Europol)</i>	47
<i>Secțiunea a 2-a. Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust)</i>	50
<i>Secțiunea a 3-a. Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL)</i>	51
Subcapitolul 3. Instituții de apărare cibernetică	52
<i>Secțiunea 1. Agenția Europeană de Apărare (AEA)</i>	53
<i>Secțiunea a 2-a. Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE)</i>	55
Subcapitolul 4. Instituții cu atribuții de reglementare în domeniul securității cibernetică	57
<i>Secțiunea 1. Comisia Europeană</i>	57
<i>Secțiunea a 2-a. Consiliul Uniunii Europene</i>	59
<i>Secțiunea a 3-a. Parlamentul European</i>	61
Capitolul III. Reglementările Uniunii Europene în domeniul securității cibernetică	62
Subcapitolul 1. Considerații introductive privind instrumentele juridice ale Uniunii Europene	62
Subcapitolul 2. Documente strategice de definire a Politicii cibernetică a Uniunii Europene	65
<i>Secțiunea 1. Strategia de Securitate Internă a Uniunii Europene</i>	65
<i>Secțiunea a 2-a. Strategia privind Piața unică digitală pentru Europa</i>	67
<i>Secțiunea a 3-a. Cadrul Politic de Apărare Cibernetică al Uniunii Europene</i>	74
<i>Secțiunea a 4-a. Concluziile Consiliului privind Diplomația Cibernetică</i>	76
<i>Secțiunea a 5-a. Strategia de securitate cibernetică a Uniunii Europene</i>	81

Subcapitolul 3. Acte legislative ale Uniunii Europene în domeniul securității cibernetice	85
<i>Secțiunea 1. Legislația Uniunii Europene privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice. Directiva (UE) 2016/1148</i>	85
<i>Secțiunea a 2-a. Legislația Uniunii Europene privind criminalitatea informatică</i>	91
<i>Secțiunea a 3-a. Legislația Uniunii Europene privind protecția datelor cu caracter personal</i>	95
<i>Secțiunea a 4-a. Legislația Uniunii Europene privind protecția infrastructurilor critice europene. Directiva Consiliului 2008/114/CE</i>	97
Capitolul IV. Concluzii	102
PARTEA A III-A. DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC PRIVIND SECURITATEA CIBERNETICĂ	107
Capitolul I. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord	109
Subcapitolul 1. Aspecte introductive	109
Subcapitolul 2. Evoluția perspectivei politice a NATO în privința securității cibernetice	112
<i>Secțiunea 1. Războiul din Kosovo – inițierea procesului de consolidare a securității NATO în spațiul cibernetic</i>	112
<i>Secțiunea a 2-a. Summit-urile NATO – extinderea agendei politice în domeniul apărării cibernetice</i>	113
Subcapitolul 3. Reglementările NATO în domeniul securității cibernetice	117
<i>Secțiunea 1. Activitatea Adunării Parlamentare NATO în privința securității cibernetice</i>	117
§1. Organizarea și funcționarea Adunării Parlamentare NATO	117
§2. Rapoartele anuale ale Adunării Parlamentare NATO	119
§3. Recomandările politice generale ale Adunării Parlamentare NATO	121
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicabilitatea Tratatului de la Washington în cazul atacurilor cibernetice</i>	123

Subcapitolul 4. Politica NATO în domeniul apărării cibernetice _____	124
<i>Secțiunea 1. Instituții NATO cu atribuții în domeniul apărării cibernetice _____</i>	125
§1. Consiliul Atlanticului de Nord (NAC) _____	127
§2. Comitetul NATO pentru Apărare Cibernetică (CDC) _____	127
§3. Comitetul NATO de Management al Apărării Cibernetice (CDBM) _____	128
§4. Capacitatea NATO de Răspuns la Incidente Cibernetice (NCIRC) _____	129
§5. Echipa NATO de Reacție Rapidă (RRT) _____	130
§6. Agenția NATO pentru Comunicații și Informatică (NCIA) _____	131
§7. Comandamentul Alianților pentru Transformare (ACT) _____	131
§8. Centrul Cooperativ de Excelență NATO pentru Apărare Cibernetică (CCDCOE) _____	132
<i>Secțiunea a 2-a. Cooperarea – componentă a Politicii NATO în domeniul Apărării Cibernetice _____</i>	133
§1. Cooperarea dintre NATO și statele membre _____	133
1.1. Profilul cibernetic al României în NATO _____	134
1.1.1. Proiectul Multinațional de Dezvoltare a unor Capabilități în Domeniul Apărării Cibernetice (MNCD2) _____	136
1.1.2. Proiectul Multinațional pentru Educație și Pregătire în Domeniul Apărării Cibernetice (MNCDET) _____	137
1.1.3. Fondul de sprijin NATO pentru Ucraina _____	138
1.2. Profilul cibernetic al Estoniei în NATO _____	139
1.2.1. Tallinn – Sediul Centrului Cooperativ de Excelență NATO pentru Apărare Cibernetică (CCDCOE) _____	141
1.2.2. Contribuția Estoniei la exercițiile NATO Annual Cyber Coalition și Locked Shield _____	142
1.2.3. Estonia – sediul NATO Cyber Range Capability _____	143
§2. Cooperarea dintre NATO și alte organizații internaționale interguvernamentale _____	144

§3. Cooperarea dintre NATO și sectorul privat _____	145
Subcapitolul 5. Concluzii _____	146
Capitolul II. Organizația Națiunilor Unite (ONU) _____	150
Subcapitolul 1. Aspecte introductive _____	150
Subcapitolul 2. Reglementările Organizației Națiunilor Unite în domeniul securității cibernetice _____	151
<i>Secțiunea 1. Documentele adoptate în cadrul Adunării Generale ONU în domeniul securității cibernetice _____</i>	<i>151</i>
§1. Comisiile principale permanente ale Adunării Generale ONU _____	151
1.1. Rezoluțiile și rapoartele Comisiei privind dezarmarea și securitatea internațională _____	152
1.2. Rezoluțiile Comisiei economico-financiare _____	154
1.3. Rezoluțiile Comisiei în domeniul social, cultural și umanitar _____	155
§2. Consiliul Drepturilor Omului _____	156
§3. Codul internațional de conduită pentru securitatea informațiilor _____	157
Subcapitolul 3. Concluzii _____	157
Capitolul III. Consiliul Europei (CoE) _____	158
Subcapitolul 1. Aspecte introductive _____	158
Subcapitolul 2. Reglementări ale Consiliului Europei în materia securității cibernetice _____	159
<i>Secțiunea 1. Convenții ale Consiliului Europei cu relevanță în materia securității cibernetice _____</i>	<i>159</i>
§1. Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică _____	160
1.1. Oficiul Regional pentru Combaterea Criminalității Informatică _____	163
<i>Secțiunea a 2-a. Recomandări ale Consiliului Europei în materia internetului _____</i>	<i>164</i>
Subcapitolul 3. Jurisprudența relevantă Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniul noilor tehnologii ale informației și ale comunicațiilor _____	168
<i>Secțiunea 1. Jurisprudența CEDO în privința art. 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale _____</i>	<i>169</i>

<i>Secțiunea a 2-a. Jurisprudența CEDO în privința art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale</i>	171
--	-----

PARTEA A IV-A. DREPTUL NAȚIONAL PRIVIND SECURITATEA CIBERNETICĂ 173

Capitolul I. Reglementările securității ciberneticice la nivel național 175

Subcapitolul 1. Documente strategice adoptate la nivel național în domeniul securității ciberneticice	175
<i>Secțiunea 1. Strategia de Apărare Națională</i>	175
<i>Secțiunea a 2-a. Strategia de Securitate Cibernetică a României</i>	178
§1. Scurte considerații asupra Strategiei de Securitate Cibernetică a României	185
<i>Secțiunea a 3-a. Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020</i>	186
<i>Secțiunea a 4-a. Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică pentru perioada 2015-2020</i>	192
§1. Planul Strategic Instituțional al Ministerului Afacerilor Interne pentru perioada 2014-2016	193
<i>Secțiunea a 5-a. Strategia națională privind protecția infrastructurilor critice</i>	195
<i>Secțiunea a 6-a. Strategia Națională de Securitate și Siguranță Nucleară</i>	196
Subcapitolul 2. Cadru legislativ național privind securitatea cibernetică	198
<i>Secțiunea 1. Legea privind Securitatea Cibernetică a României (Legea nr. 580/2014)</i>	198
§1. Decizia Curții Constituționale nr. 17 din 21 ianuarie 2015 asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind securitatea cibernetică a României	200
<i>Secțiunea a 2-a. Reglementări naționale privind criminalitatea informatică</i>	207
§1. Evoluția cadrului legislativ național privind criminalitatea informatică	207

§2. Dispozițiile Codului penal privind infracțiunile din domeniul cibernetic	208
2.1. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice	210
2.2. Infracțiuni contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice	212
2.3. Infracțiuni consacrate, cu variante de săvârșire prin mijloace circumscrise domeniului cibernetic	217
2.4. Concluzii	227
<i>Secțiunea a 3-a. Reglementări naționale privind protecția infrastructurilor critice naționale</i>	228
Capitolul II. Organisme la nivel național cu atribuții în domeniul securității cibernetică	230
Subcapitolul 1. Consiliul Suprem de Apărare a Țării	230
<i>Secțiunea 1. Securitatea cibernetică în Rapoartele anuale de activitate ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării, aferente perioadei 2007-2015</i>	231
Subcapitolul 2. Serviciul Român de Informații	235
<i>Secțiunea 1. Centrul Național de Securitate Cibernetică CYBERINT</i>	236
<i>Secțiunea a 2-a. Securitatea cibernetică în Rapoartele anuale de activitate ale Serviciului Român de Informații, aferente perioadei 2008-2014</i>	237
Subcapitolul 3. Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale	243
<i>Secțiunea 1. Agenția pentru Agenda Digitală a României</i>	245
<i>Secțiunea a 2-a. Centrul Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică (CERT-RO)</i>	247
<i>Secțiunea a 3-a. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică (ICI)</i>	251
Subcapitolul 4. Ministerul Afacerilor Interne	252
<i>Secțiunea 1. Serviciul de Combatere a Criminalității Informatice</i>	253
<i>Secțiunea a 2-a. Sistemul de apărare cibernetică al Ministerului Afacerilor Interne (CERT-INT)</i>	253

Subcapitolul 5. Ministerul Public _____	254
<i>Secțiunea 1. Direcția de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT)</i> _____	255
§1. Serviciul de prevenire și combatere a criminalității informatic _____	255
§2. Date statistice privitoare la activitatea DIICOT în domeniul criminalității informatic _____	256
Subcapitolul 6. Ministerul Apărării Naționale _____	257
<i>Secțiunea 1. Centrul Tehnic Principal de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică (CERTMIL)</i> _____	258
Subcapitolul 7. Ministerul Afacerilor Externe _____	259
Subcapitolul 8. Serviciul de Informații Externe _____	260
Subcapitolul 9. Serviciul de Telecomunicații Speciale _____	261
<i>Secțiunea 1. Centrul Operațional de Răspuns la Incidente de Securitate al Serviciului de Telecomunicații Speciale (CORIS-STIS)</i> _____	262
Subcapitolul 10. Serviciul de Protecție și Pază _____	263
Subcapitolul 11. Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat _____	264
Considerații finale și propuneri de modernizare și armonizare a cadrului normativ și instituțional național _____	266
BIBLIOGRAFIE _____	275